

**ՀԱՅ ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ (ՀՕՄ)
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐՑԱԽՈՒՄ**

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը իր սոցիալ-տնտեսական, մշակութային և այլ ոլորտների զարգացման համար զրկված է միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից վարկեր ստանալու հնարավորությունից: Այդ գործում անգնահատելի է Հայկական Սփյուռքի բարեգործական կազմակերպությունների օգնությունը: Սփյուռքահայ բարեգործական կազմակերպություններից իր մեծ ավանդն ունի Հայ օգնության միությունը:

Հայ օգնության միությունը (ՀՕՄ, անգլերեն՝ Armenian Relief Society) ոչ կառավարական կանանց բարեգործական կազմակերպություն է, որը հոգում է հայ ժողովրդի կարիքները՝ կամավոր, մարդասիրական և ընկերային հիմունքներով:

1998 թ. ՄԱԿ-ի տնտեսական և սոցիալական խորհրդի (Ecosoc) լիիրավ անդամ է:

Հիմնադրվել է 1910 թ. ԱՄՆ-ի Նյու Յորք քաղաքում, ՀՀԴ գործիչ է. Ակնունու (Խաչատուր Մալումյան) ջանքերով, ԱՄՆ-ի հայ կանանց տարբեր կազմակերպությունների միավորմամբ և կոչվել է ՀՀԴ Կարմիր խաչ: 1946-ի պատգամավորական ժողովի որոշմամբ կազմակերպությունը վերանվանվել է Հայ օգնության միություն (ՀՕՄ)¹:

Հայ օգնության միության խորհրդանշանը կը պարունակել՝
Սիրտ մը՝ խորհրդանիշ բարեգործութեան և կարեկցութեան
Խաչ մը՝ խորհրդանիշ Հայերու պաշտօնական դաւանանքի՝ Քրիստոնէութեան

¹ Ծրագիր- կանոնագիր Հայ օգնության միության, բարեփոխուած 1998-ի համահայկական պատգամաւորական ժողովին, 1998 թ. հոկտեմբեր, էջ 1:

Սուր մը՝ խորհրդանիշ զգօնութեան եւ հայրենիքի պաշտպանութեան

(Խաչը սուրին բռնակոթն է)

Արարատ լեռ՝ խորհրդանիշ Հայ Ազգի հայրենիք՝ Հայաստանի

Արեւ և ճառագայթներ՝ խորհրդանիշ կրօնութեան լոյսին

Ձթենիի ճիւղ՝ խորհրդանիշ խաղաղութեան

Դափնիի ճիւղ՝ խորհրդանիշ մշակոյթի

Երիզ մը՝ որուն վրայ կերեւան «ՀՕՍ» սկզբնատառերը եւ հիմնադրութեան թուականը «1910»¹:

ՀՕՍ- ի գործունեությունն ընթացել է առողջապահական, սոցիալական և կրթական-դաստիարակչական ոլորտներում: Ներկայումս ՀՕՍ-ը աշխարհի 23 երկրներում ունի 209 մասնաճյուղ, 15 առանձին մասնաճյուղեր՝ ավելի քան 16 հազար անդամներով¹: Կազմակերպության կենտրոնատեղին Ուոթըրթաունում է (Մասսաչուսեթս, ԱՄՆ):

Հայ օգնության միությունը Հայաստանում գրանցվել է 1991 թ. և շուրջ 1500 անդամներով գործում է ՀՀ տասնյակ քաղաքներում և գյուղերում: Արցախահայությանը օգնելու նպատակով 1996 թ. Ստեփանակերտում բացվում է Հայ օգնության միության Արցախի մեկուսի մասնաճյուղը՝ իրագործելով Ակնունու երազանքը՝ «Դեպի երկիր, միշտ դեպի երկիր»: Մասնաճյուղն ունի 33 անդամ: Օգտվելով մասնավոր բարերարների և ՀՕՍ-ի ԱՄՆ, Արևմտյան, Արևելյան շրջանների, Ավստրալիայի շրջանային վարչության, Հունաստանի Հայ Կապույտ խաչ, Կանադայի մասնաճյուղերի ու Ֆրանսիայի Կապույտ խաչի աջակցությունից կազմակերպությունը Արցախում իրականացնում է բարեգործական ծրագրեր սոցիալական, առողջապահական և կրթական-դաստիարակչական ոլորտներում:

Հայ օգնության միությունը Արցախի մասնաճյուղի միջոցով 1992 թ. սկսած իրագործում է ծնողազուրկ երեխաների խնամակալական ծրագիր: 1988 թ. ավերիչ երկրաշարժը և Արցախյան պատերազմը հազարավոր մանուկների որբացման պատճառ դարձան: Ծրագրի մեջ առաջին հերթին ընդգրկված են զոհված ազատամարտիկների ընտանիք-

¹ Ծրագիր - կանոնագիր Հայ օգնության միութեան, բարեփոխուած 1998-ի համահայկական պատգամաւորական ժողովին, 1998 թ. հոկտեմբեր, էջ 23:

¹ ՀՕՍ (Կեդրոնական վարչության 43-ամսեայ տեղեկագիր) 2002-2005, էջ 6:

Մերի և երկկողմանի ծնողագուրկ անչափահաս երեխաները: Հանրապետության շուրջ 1550 ծնողագուրկ երեխաներ մինչև 18 տարեկանը լրանալը անհատ հովանավորների կողմից տարեկան ստանում են 120 ԱՄՆ դոլար¹:

Կազմակերպության կողմից իրականացվում է նաև «Լավագույն ուսանող» ծրագիրը՝ բարձր առաջադիմությամբ աչքի ընկած ուսանողները տարեկան ստանում են 100 ԱՄՆ դոլար²:

ՀՕՄ-ի Արցախի մասնաճյուղը համագործակցում է Ստեփանակերտի վերականգնողական կենտրոնի հետ, որն իր վրա է վերցրել պատերազմի ժամանակ ողնաշարից վիրավորված շուշեցի երեք ազատամարտիկների խնամքը, որոնք անդամալույծ են և շարժվում են սայլակներով: ՀՕՄ-ը կարողացավ լուծել սննդի հետ կապված հարցերը, իսկ բուժման ծախսերը իր վրա վերցրեց Վերականգնողական կենտրոնը³: ՀՕՄ-ը հոգում է նաև անապահով քաղաքացիների առողջապահական խնդիրները: Նրա հովանավորությամբ Արցախի հաշմանդամների, թոշակառուների, կարիքավոր և զոհված ազատամարտիկների ընտանիքների անդամներին անվճար ակնոց է տրամադրում «Սիրուն օպտիկը»:

Մինչև Արցախյան պատերազմը Ղարաբաղում գործում էր շուրջ 200 մանկապարտեզ, սակայն պատերազմի պատճառով դրանցից շատերն ավերվեցին⁴: Հաշվի առնելով երեխաների նախադպրոցական կրթության կարևորությունը ՀՕՄ-ի Արցախի մասնաճյուղը ստանձնել է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում մանկապարտեզների հովանավորության գործը: Ստեփանակերտի «Սոսե» մանկապարտեզը գործում է 1998 թ. մայիսից: Այստեղ հաճախում են զոհված ազատամարտիկների, Արցախյան պատերազմի առաջին կարգի հաշմանդամների, երկրորդ կարգի հաշմանդամների, (որոնք ունեն երեքից ավելի երեխա կամ աշխատանքով ապահովված չեն) և հինգ և ավելի երեխաներ ունեցող բազմազավակ ընտանիքների շուրջ 100 երեխա⁵:

Վերջին տարիներին կազմակերպության հովանավորությամբ մանկապարտեզներ են բացվել Շուշիում, Քարին տակ, Ասկերանի շրջանի

¹ «Ազատ Արցախ», 24 հունիսի 2004:

² «Դեմո», 15 օգոստոսի 2005:

³ «Մարտիկ», Պաշտպանության բանակի պաշտոնաթերթ, 20-24 մարտի 2000:

⁴ «Ազատ Արցախ», 30 սեպտեմբերի 2004:

⁵ «Ազատ Արցախ» 24 հունիսի 2004:

Այգեստան, Հադրուփի շրջանի Մեծ Թաղեր և Տող գյուղերում, Մարտունու շրջանի Ավդուռ, Հադորտի, Աշան, Շահունյանի շրջանի Ակնաբերդ գյուղերում: Երեխաների թիվը անցնում է 500-ից¹: Մանկապարտեզներում մեծ ուշադրություն է դարձվում երեխաների նախադպրոցական կրթության և հայեցի դաստիարակության վրա: Մանկապարտեզների բացումը նպաստում է նաև տեղերում բնակչության համար աշխատատեղերի ստեղծմանը: Ներկայումս աշխատանքներ են տարվում նոր «Սոսե» մանկապարտեզներ բացելու ուղղությամբ՝ Մարտակերտի շրջանի Առաջաձոր, Ասկերանի շրջանի Խնձորիստան գյուղերում և Քարվաճառում:

Հայ օգնության միությունը Արցախում շարունակում է իրականացնել իր առջև դրված բարեգործական ծրագրերը:

¹ ՀՕՄ (Կեդրոնական վարչութեան 43-ամսեայ տեղեկագիր) 2002-2005, էջ 22: